

Gorenjec

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Uredništvo in uprava, Strossmajerjev trg 1.
Telefon št. 73.

Leto XXIII.

Št. 30.

Kranj, 29. julija 1939

Izhaja vsako soboto.
Naročnina: celoletno 40- din, polletno 20- din,
četrtletno 10- din.

Športno kopališče v Straheči dolini

Veljalo bo približno 1 milijon dinarjev in bo jeseni dograjeno.

Kopališko vprašanje je rešeno.

Če se te dni napotiš mimo pokopališča na sprehod proti Straheči dolini in Mali Rupi, boš videl, kako je dosedaj zapuščen in osamljena dolinica, po kateri se je pred tisoletji potok Rupuščica izlival v Kokro in za katero so ljudje še do nedavnih let trdili, da v njej, oziroma v tamkajšnjem gozdu rado straši, da ponoči ni varno tam hoditi — od tod tudi ime Straheča — letos naenkrat oživila, kako se tam na delu gibljejo pridne roke, kako se preoblikuje teren, kjer bo zgrajeno novo kranjsko kopališče.

Kranjsko kopališko vprašanje je s tem rešeno, gordijski voz, ki se je zdel tako zapleten, da ga ni bilo moč razvozlati, je s tem presekano. In mislimo, da bo s tem vsem ustrezno. Najbrže ga ni med nami, ki bi dejal, da kopališče ni potrebno, saj imajo moderna kopališča danes že vsa mesta in celo nekatere vasi in trgi. Z dejstvom, da je pa v Straheči dolini in ne kje drugje, se bodo pa v kratkem času kot vsa znamenja kažejo, sprijaznili tudi največji nasprotniki sedanjega načrta. Saj za kopališče so že danes, samo to še ne morejo priznati, da tudi politični nasprotnik zna in more kaj ustvariti.

Letošnji program: kopališče in vodovod.

Lesenemu mostu, novi šoli in pokopališču se bosta letos pridružili še dve važni za napredek Kranja potrebni napravi, kopališče in vodovod, ki bo tudi že dovršen do konca mesca avgusta. Po vseh teh delih meščani lahko presodijo, ali so že kdaj imeli bolj agilno, bolj sposobno in bolj iniciativno občinsko upravo, ki bi v taki meri skrbelo za razvoj in napredek mesta.

Prezgodovina novega kopališča in načrti.

Če že pišemo o novem kopališču, se oziroma še nekoliko v preteklost, oziroma se na borbe, ki so se vodile za in proti. Kdor pozna ves historiat, bo vedel, da vse te priprave, vse te debate in načrti segajo tja do l. 1931. Takrat je dozorelo prepričanje, da je staro kopališče pod Fockovo tovarno doslužilo, da je kopanje radi po kanalizaciji umazane vode celo nezdruvo in nehygienično, da je to kopališče treba zapreti, skratka, da Kranj potrebuje novo kopališče. To misel je tedaj zlasti zagovarjal

v dopisih iz Kranja dnevnik „Slovenec“, zagovarjali pa so jo tudi vsi uvidevni faktorji. Nikomur pa ni bilo mar, da je do uresničitve tega načrta in te zahteve tako daleč.

Nastalo je vprašanje: kje graditi novo kopališče. Predložili so se različni načrti, klicali so se na pomoč razni strokovnjaki in inženirji. Menda prvi načrt je predvideval kopališče pri Hujanskem mostu, nadaljni zopet na Fockovem travniku na Hujah, potem na Krennerjevem travniku in v Slavčevem (sedaj Bidovčevem) kamnolomu na Zlatem polju. Z ene strani se je zopet predlagalo prostor na Majdičevem otoku. Ker se je pa pričakovala gradnja mostu čez Kokro, je bilo izraženo mnenje, naj se bodoče kopališče gradi na Hujanski ravnini, v „novem Kranju“. Nekateri so hoteli imeti kopališče na Savi nekje v Struževem. Tudi ob Kokri v Straheči dolini se je iskal primeren prostor. Potem pa je prišla za zaključek še slavna „županova jama“ na Suhadolnikovem travniku, katero so strokovnjaki odklonili kot neprimerno za novo kopališče. O slednjem prostoru se je tudi veliko pisalo in razpravljalo na občinskih sejah in dogodki zadnjih let mnogo bolj segajo v območje spomina naših čitateljev, kot prejšnji, zato o njih ne bomo govorili.

Straheča dolina je odločila.

Odločitev je padla, oziroma je vsaj bila nakazana, ko je arhitekt g. prof. Vurnik napravil generalno skico oziroma osnutek za novi regulacijski načrt, ki predvideva vse razvojne možnosti in potrebe velikega bodočega Kranja. Kot znano se je medtem že izvršila inkorporacija in komasacija okoliških vasi Kranju. Osnutek prof. Vurnikovega regulacijskega načrta pa je že od vsega početka predvideval kopališče v Straheči dolini, kjer je mogoče ustreti vsled obilice prostora vsem zahtevam modernega športnega kopališča s pripadajočimi bazeni, športnimi napravami in igrišči. Oddaljenost od mesta ne pride v poštev, saj se razvoj mesta avtomatično pomika v tej smeri.

Seveda je bilo treba odstraniti še razne ovire, preskrbeti načrte in krečiti, treba je bilo odobritve po občinskem odboru in banovini, kupiti zemljišče in izvršiti razlastitev, licitacije in oddajo del, da se končno sedaj kopališče res že gradi.

m in širok 10 m, katera oba se sedaj gradita, in bazen za neplavače na severnem koncu doline dolg 48 m, širok 14 m, globok pa 80 do 150 cm. Ta bazen za neplavače se zaenkrat ne bo gradil, zato se bo ta prostor nasul in splaniral ter bo služil za tenis igrišče.

Glavni bazen za plavače bo imel 5 globine, ki bodo v poševni ploskvi prehajale polagoma ena v drugo. Pod skakalnim stolpom bo znašala globina 5,20 m, v sredini bazena 3,50 m, na zgornjem koncu ob otroškem bazenu pa se bo globina znižala na 1,40 m. Skakalni stolp, ki bo na južnem delu kopališča, bo imel eno desko 10 m visoko, 2 po 5 m, 2 po 3 m in 2 po 1 meter. Otroški bazen bo globok okrog 50 cm.

Na platoju nad bazenom in sicer na oni strani, kjer je sedaj gozd, ki se razprostira v smeri proti Mali Rupi, bo nasproti skakalnega stolpa vhod v kopališče, 2 blagajni, kabine, nato prostor za kopalnega mojstra, strojni oddelek s čistilnimi napravami, prhe in stranišča, ter končno omarice. Ob cesti ki vodi na Malo Rupo, bo v polkrogu zgrajena pokrita veranda za restavracijo ali bife, pomožni prostori pa bodo že na platoju na kranjski strani. Vhod v restavracijo bo tam, kjer je sedaj cesta v dolini najnižja.

Pobočje med bazenom in slačilnicami oziroma restavracijo bo splanirano v naklonu 1 na 2 in posejano s travo. Na nasprotni strani bo pa naklon pobočja 1 na 1, dokler ne bo odkupljeno potrebno zemljišče in podrtja prva hiša. V sredini bo prostor pred restavracijo podaljšan s ploščo na stebrih preko celega pobočja. Ta terasa bo služila pri eventualnih prireditvah v restavracijske svrhe, ali pa za godbo. Pod teraso bo shramba za orodje.

Plavalni bazen bo ves fundiran na čvrstem terenu, samo pod ploščo v nižjem delu bazena bo nasut konglomerat do višine 1 m. Otroški bazen bo za 80 cm nižji od plavalnega iz razloga, da se lahko sigurno zgradi v zdravem terenu. Od kabin bodo do bazena vodile stopnice v širini 10 m. Stene bazena bodo zgrajene do višine hodnika, ki bo širok 4 m in bo vodil krogokrog, brez nazidka, zato pa bodo na hodniku na obeh straneh klopi iz hrastovih desk, ki bodo nudile udobne sedeže in počitek, obenem bodo pa služile za ograjo. Hodnik bo tlakovan z betonskimi ploščami in zlasti primeren za sončenje.

Med restavracijo in skakalnim stolpom bo kot nekaj podaljšek obeh hodnikov polkrožen tlakovan prostor, dolg 25 in širok 22 m, namenjen za igrišče. Zgradba za kabine bo napravljena kot lopa; zidani stebri z leseno streho, krito z valovitim salonitom, isto tako kot restavracijski prostori. Za čiščenje so predvidene prhe. Vsak kopalca se bo moral najprej pod prho oprati, šele potem bo smel v bazen. Ker si bodo kopalci v okolici bazena umazali noge, bodo na obeh straneh plavalnega bazena napravljeni majhni bazeni za umivanje nog. Vstop v plavalni bazen bo mogoč le na plitvem mestu s stopnic, ki bodo na vsaki strani s platoja vodile k bazenu. V globokejšem delu bazena bodo zgrajene posebne niše ali lestve, na vsaki strani po dve.

Kabine bodo lesene od tal dvignjene za 15 cm radi lažjega čiščenja. Stranišča bodo na 3 mestih. Eno moško pri prostoru restavracije, eno žensko ob glavnem vhodu blizu blagajne, obe dve namenjeni za goste restavracije in tretje stranišče za prhame v srednjem delu plavalnega bazena, ločeno za moške in ženske. Kabin bo 160, omaric pa 90 in se še lahko pomnožijo.

Polnjenje bazena se bo vršilo iz vodovoda, ki bo priključen direktno na glavno cev nove vodovodne proge Rupa-Kranj. Veliki plavalni bazen bo vseboval 1900 kub. m vode, otroški pa okrog 40 kub. metrov. To polnjenje in čiščenje bazena se bo vršilo dvakrat tedensko; drugače pa se bo voda vsak dan čistila na ta način, da se bo črpala iz globljega dela v čistilno napravo, kjer se bo čistila v filtrih in se bodo dodajale kemikalije za biološko desinfek-

Kraljica Marija v Sloveniji

V sredo zvečer je dopotovala v Slovenijo Nj. Vel. kraljica Marija. Dvorni vlak se je ustavil za nekaj minut v Ljubljani, kjer je bil na kolodvoru ban g. dr. Natlačen.

Kakor so Gorenjci priredili Nj. Vel. kralju Petru II. danes teden prisrčen sprejem v Lescah in na Bledu, kamor je z morja prišel na letovanje, tako iskreno želimo tudi njegovi materi kraljici Mariji prijetno bivanje med nami.

Narodne noše iz kranjske dekanije

Naše zbirališče za spreved je pred Marovo hišo na Mestnem trgu. Zberemo se okrog dekanjskega križa, ki je tako velik, da ga hoste takoj videli. V sprevedu gremo v skupini takoj za križem.

Španska razstava v Ljubljani

Španska razstava v Ljubljani v Akademskem domu je bila otvorjena v sredo 26. julija. Razstava prikazuje komunistično propagando v Španiji za časa državljanske vojne. Organizirala sta jo v okviru kongresa oo. Ledit in Pellegrino. Na razstavi so prikazane vse grozote komunističnega režima v Španiji na podlagi podatkov, sistemiziranih v grafikone. Razstava je prirejena kot protikomunistična razstava s pomočjo gradiva komunistične propagande same. Ko greste v Ljubljano, obiščite tudi to razstavo.

Odhod vlakov na kongres

Posebni vlaki za kongres. Za udeležence iz Kranja do St. Vida bo v soboto vozil posebni vlak, ki bo odhajal iz Kranja v soboto ob 17.25, udeleženci iz trziške proge pa z rednim vlakom ob 14.45. V nedeljo zjutraj pa iz Kranja ob 6.01, iz Trziča pa z rednim vlakom ob 5.52. Vračajo se pa udeleženci iz Ljubljane s posebnim vlakom ob 18.20 za Zabnico in Kranj, za trziško progno z drugim delom rednega vlaka ob 19.30.

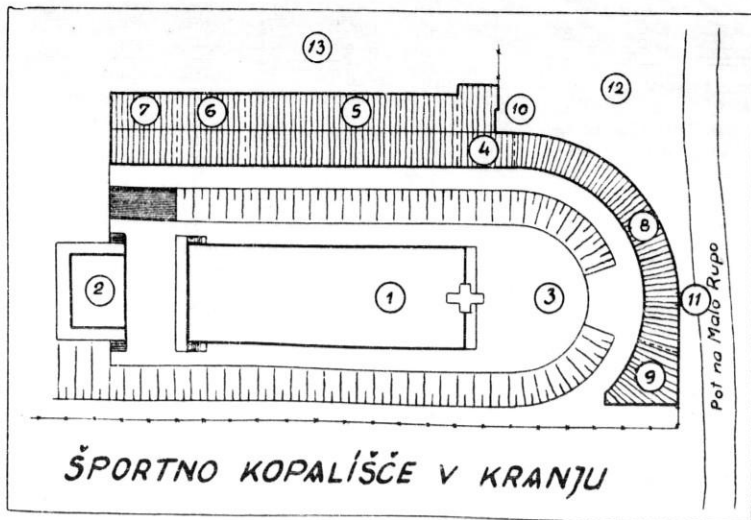
cijo vode. Ta proces bo stalno v obratu. Ker pa se del vode zgubi in izgine vsled pljuskanja v razne kanale, se je preračunalo, da bo treba dodajati vsak dan do 100 kub. m sveže vode pri največjem obratu. Voda v otroškem bazenu se ne bo filtrirala, ampak samo obnavljala. Ko se bo bazen praznil, bo voda odtekala po posebni odtočni cevi izpeljani pod bazenom in pod cesjo v Kokro.

Zidovje bazena bo fundirano na skalo, na čvrst teren. Plošča bo položena na raščen teren, deloma pa na nasip iz konglomerata. Spodnja podlaga bo kamenita, na vrhu pa 5 cm finega gramoza, nanjo bo prišla 8 cm debela betonska plast, nato več slojev talikurirane asfaltne lepenke, nato pa še sloj betona v debelini 10 cm. Na vsakih 10 m bodo napravljene dilatacije s pločevino iz cinka, zalite z asfaltom. Hodnika okrog bazena bosta tlakovana z betonskimi ploščami in široka po 4 m. Pred kabinami na platoju bo pa tudi hodnik iz betonskih plošč, širok 4 m. Okroginokrog bazena se bo napravila ograja in zasadilo drevje. Gozd, ki se nahaja za kopališčem, se bo pozneje pretvoril v park.

Kopališče z ograjo vred bo veljalo okrog 1 milj. din. Dovršeno bo jeseni, ali kake malenkosti še spomladi, da bo do prihodnje sezone odprto.

Pri načrtih za kopališče so sodelovali 3 projektanti. Glavni načrt je napravil arh. prof. Vurnik; statični račun ing. prof. Dimnik, načrte za vodovodne instalacije in filtrirne naprave pa ing. Pečenko. Kopališče gradi gradbeno podjetje Karol Kavka iz Ljubljane pod vodstvom ing. Rota, gradbeno nadzorstvo občine, pa vrši ing. Hinko Brilly. Pri gradnji je zaposlenih do 50 delavcev.

Kakšno bo novo kranjsko kopališče?

Tolmač k sliki: 1) plavalni bazen s skakalnim stolpom; 2) otroški bazen; 3) igrišče; 4) blagajne in stranišča za ženske; 5) kabine; 6) filtri, črpalke in prostor za plavalnega mojstra; 7) prhe, stranišča za kopalce in omarice; 8) pokrit hodnik za restavracijo; 9) prostori za restavracijo; 10) vhod v kopališče; 11) vhod v restavracijo; 12) prostor za parkiranje avtomobilov in koles; 13) park.

Športno kopališče v Straheči dolini bo zgrajeno amfiteatralno in bodo bazeni 3 m nižji od platoja, oziroma ravnine, ki na obeh straneh odklaja dolino. Vsa dolina bo izrabljena za ko-

palne bazene, na platoju pa bodo slačilnice in druge naprave. Načrt predvideva napravo treh bazenov in sicer: bazen za plavače, ki bo dolg 50 m in širok 18 m, bazen za otroke dolg 13

Naše šolstvo

V katerih šolah in s kakšnim uspehom se šola naša mladina?

Šolstvo je merilo za kulturni razvoj vsakega naroda. V šoli dobiva mladina že v nežni otroški dobi prve nauke, prvo podlago za ves nadaljnji duševni in miselni razvoj, šola nudi eno prepotrebno smernico za vse bodoče delo in udejstvovanje v življenju, pa naj bo to delo praktičnega značaja, ali pa izrečno znanstveno izživljanje. Šolska doba, ko otrok pohaja v te ali one vrste šole, navadno tudi v vzgojnem smislu vpliva na bodoči razvoj značaja, bodisi posameznika, bodisi celote. Brez šolstva si danes ne moremo predstavljati nobene države, šolstvo je podlaga vse civilizacije in kulture, je fundament, na katerem človeški duh gradi, zida in snuje neprenehoma svoje načrte, ustvarja razna dela fizičnega kot psihičnega sveta. Borba za pridobitev različnih šol od o-

Osnovno šolstvo

Nič manjše važnosti, kot gimnazija in meščanska šola ni osnovno šolstvo, ki je podlaga za vsak nadaljnji študij. Če smo odmerili poročilo o gimnaziji dokaj prostora in če smo posvetili zlasti veliko pažnjo novo-ustanovljeni meščanski šoli, opišimo sedaj še osnovno in strokovno šolstvo.

Deška ljudska šola.

Statistika: Deška ljudska šola v Kranju je v začetku šolskega leta štela 201 dečka, na koncu pa 220 dečkov in 27 deklic, skupaj 247. Prvotno število se je pomnožilo radi prešolanja s primskovske šole.

Uspehi: Z odličnim uspehom je izdelalo 55 dečkov in 4 deklice, skupaj 59; s prav dobrim 68 dečkov in 8 deklic, skupaj 76; z dobrim 85 dečkov in 10 deklic, skupaj 95; vsega je izdelalo 186 dečkov in 22 deklice, skupaj 208; ni izdelalo 54 dečkov in 5 deklic, skupaj 59.

Nadaljni študij: Za l. 1939-40 je priglašeni za srednjo šolo 14 dečkov in 1 deklica, skupaj 15; za meščansko šolo pa 16 dečkov in 4 deklice, skupaj 20. Naval na gimnazijo se je zmanjšal, ker gredo otroci v meščansko šolo.

Dekliška ljudska šola.

Statistika: Dekliška ljudska šola je štela v začetku šolskega leta 211 deklic, ob koncu pa 258 deklic in 42 dečkov, skupaj 300. Tudi tu se je število povečalo vsled prešolanja s Primskovega, dne 16. januarja.

Uspehi: Z odličnim uspehom je izdelalo 56 deklic in 6 dečkov, skupaj 62; s prav dobrim 85 deklic in 12 dečkov, skupaj 97; z dobrim 76 deklic in 9 dečkov, skupaj 85; izdelalo je 45 deklic in 27 dečkov, skupaj 242; ni izdelalo 43 deklic in 15 dečkov.

Nadaljni študij: V gimnazijo se je vpisalo 15 deklic iz 4. razreda in 3 iz 5. razreda; v meščansko šolo pa 14 iz 4. razreda, 3 pa iz 5. razreda.

Ljudska šola na Primskovem.

Statistika: Stanje učencev je bilo v začetku leta 329 dečkov in deklic, med letom je pri-

snovno do največje je bila pri raznih narodnih zlasti pri onih, ki so jim vladali, ali še vladajo tuji, katerim napredek in izobrazba naroda nikoli ni šla v račun, vedno zelo vroča in le postopoma so bili doseženi uspehi in zahteve uresničene. O šolskem vprašanju, o šolski zakonodaji so se vodile v časopisju in parlamentu velike debate, padale so vlade, vznemirjala se je javnost. Kajti ni vseeno, koliko in kakšne šole imamo, kaj se poučuje in kdo poučuje v njih. Današnja doba je poleg raznih tipov predvojnih šol prinesla s seboj zlasti veliko potrebo strokovnega šolstva, ki je čisto bolj praktično in veliko bolj v službi življenja, kot ostale vrste šol. Potrebo pa je oboje eno kot drugo.

rastlo za 22. Preselilo se je v Kranj radi prešolanja vasi Huje, Klanc, Cirčiče, Rupa 155, da jih je ob koncu leta ostalo še 196.

Letni uspeh je bil prav dober.

Nadaljni študij: Meščansko šolo je obiskovalo 20 učencev in učenk, gimnazijo pa 6.

Otroški vrtec.

Učni zavod za najmlajše je otroški vrtec, katerega vodijo sestre v Marijanišču. Malih udeležencev in udeleženek je letos letos štel okrog 50, med temi 12 domačih. Otroci se uče ročnih del, oblikovanja, risanja, pojejo in deklamirajo. Za Božič in Veliko noč ter materinski dan „naštudirajo“ poleg deklamacij in pesmic tudi kako igrice. Tudi redovni so otroci. Vsak dobi tablico, na njej so pa po 3, 2, 1, ali 4 zvezdice, kakor so pač pridni in kolikor znajo. 24. junija je nadzoroval zavod šolski nadzornik g. Ropret, ki se je pohvalno izrazil o delovanju. Vrtec vodi sestra Dobrila Plajbes. Pozimi se otroci zabavajo v dvorani, poleti pa gredo na sprehod in se igrano na vrtu.

Kmetijsko gospodinjstva šola.

V Marijanišču se nahaja tudi kmetijska gospodinjstva šola, katero vodi ga. prednica Mag. da Rojs in v kateri se je že izučilo veliko naših deklet in gospodinj iz vse Slovenije. Šola traja 6 mesev in jo je letos obiskovalo 22 deklet. Poleg praktičnega dela v kmetijstvu, vrtarstvu in gospodinjstvu imajo dekleta tudi teoretičen pouk. Učenkam so predavali: o kmetijstvu kmet. referent g. Wernig, živnozdravniki g. Bedenk o živnozdravnstvu, g. dr. Vrbnjak o higieni, g. prof. Slapar verouk, ga. dr. Zontarjeva pa o negi dojenčca. Uče se tudi kuhanja in šivanja. Ga. prednica jim je predavala o vzgojeslovju, gospodinjstvu, hranoslovju, lepem vedenju in upravljanju sadja. Udeležence so bile večinoma iz Gorenjske, 3 pa iz Štajerske. Kmetijsko gospodinjstva šola v Marijanišču prav lepo vrši svojo nalogo pri vzgoji naših kmetičnih deklet in zasluži vso podporo ter priznanje.

Delavski obzornik

Zagrebsko delavsko zbornico prevzameta HRS in Jugoras

Ko smo ustvarjali novi sporazum med nami in Jugoraso, smo za bazo tega sporazuma postavili ugotovitev, da ZZZD in Jugoras napram marksizmu in njegovim odtenkom zavzemata isto brezkompromisno odklonilno stališče. Zavržli smo takrat materialistični protinacionalni internacionalizem in sprejeli vsak zase bistvene življenjske temelje lastnega naroda za izhodno točko skupnih ciljev.

Predstavnikom ZZZD je bilo že takrat žal, da ob našem sporazumu ni sodelovalo hrvaško delavstvo. Vedeli pa smo že takrat, da mora po neki neizbežni nujnosti priti do tega, da bo tudi HRS (hrvaška delavska zveza) sodelovala proti marksizmu združena z narodnimi pokretoma ZZZD in Jugoraso.

Slovensko, hrvaško in srbsko narodno gibanje je v svojih temeljih protimarksistično. ZZZD, HRS in Jugoras so v narodnostnem temelju in ciljih edini.

Ob sporazumu ZZZD z Jugoraso so naši protivniki zato nespametno računali, da jih bo reševal hrvaški HRS. O tem so mnogo pisali in s tem pokazali svojo strašno plitvost in kratkovidnost. Nasprotniki so nespametno računali, da jih bo v njihovih kvadrantih prizadevanjih podpiral HRS in varoval pred propadom.

Zanimiv zapisnik

V podjetje B. A. v Kranju se je zgledil naš odposlanec radi volitev obratnih zaupnikov. G. šef je odposlanca vljudno sprejel in mu je rekel, naj le ZZZD sestavi svojo kandidetno listo, da on nima nič proti temu. Še celo sam bo zbral svojih 44 delavcev in se z njimi o tem sam pogovoril, češ da on razume težnje delavstva in da je on sam za izvedbo vseh zakonov, ki ščitijo delavstvo in torej pozdravlja misel, da bi bili v njegovi tovarni prvi organizirani obratni zaupniki.

Mi tega ne vemo, ali je g. šef sklical svoje delavce, ali ne. Dne 5. VII. pa je zastopnik Delavske zbornice dobil sledeče pismo s podpisani delavcev in firmo podjetja:

Zapisnik.

Ker je delavstvo tovarne B. A. izrazilo željo, da se delavski zaupniki v tovarni ne volijo: se je v isti zadevi dne 4. VII. 1939 ob 13. uri vršilo tajno glasovanje. Rezultat tega tajnega glasovanja je sledeč: Število vsega delavstva v tovarni je 44. Izmed 41 prisotnih delavcev je glasovalo 35, da se delavski zaupniki ne volijo, 6 glasovnic je bilo praznih ter 2 glasovnici za, da se delavski zaupniki volijo.

Glasov je torej 75% proti volitvam delavskih zaupnikov. (Za delavstvo se se podpisali trije delavci).

Sedaj nastane vprašanje, zakaj se je delavstvo odpovedalo samo od sebe zakoniti zaščiti po svojih obratnih zaupnikih. Zakaj ne mara, da bi ga zaščiten zaupnik branil v njegovih pravicah? Zakaj in pod kakšnimi vplivi so za delavstvo podpisali trije delavci.

Dosedanji rezultat volitev obratnih zaupnikov

Pri sedanjih volitvah obratnih zaupnikov so tako zvane svobodno strokovne organizacije dosegle sledeče rezultate:

Jugobruna: lista JSZ 7, NSZ 2 in SDSZJ 7 zaupnikov; Intex JSZ 5, NSZ 3 zaupnikov; Semperit: SDSZJ 5, JSZ 1 zaupnika; Jugočeška: Kompromisna lista 16 zaupnikov.

Strokovna organizacija ZZZD je dobila v drugih podjetjih do sedaj 23 zaupnikov.

Volitve obratnih zaupnikov se niso vršile v sledečih tovarnah: Sirc Franjo, Tekstilindus, Prad Adolf, Božič Anton, Sirc Ivan, Koliaš in sinova, Sikra, Ika etc. Mnogim gospodom je priznavanje delavskih pravic in svobode le na jeziku.

V Jugočeški in Jugobruni sta volilna odbora neutemeljeno zavrnila po ZZZD vloženi kandidetni listi. List ZZZD so se združeni nasprotniki tako zbal, da so rajši poptevali vsa načela svobode in pravičnosti, kot bi se na odprtem polju spustili v boj. Prepričani smo, da bo Inspekcija dela razveljavila obojne volitve in

Marksizem gre h koncu

Marksizem je v svojem bistvu, v svojem najglobljem jedru gnil. Vse kar iz tega jedra zraste je otrovano. Slabo drevo rodi slab sad. Marksizem gradi na laži, da ni Boga, da ni večne pravice, da je vse sama sleparija, umazana snov, materija in borba zanj. Marksizem je sejal povsod sovraštvo in žel povsod sama upostošenja, ubojanja src in duš.

Vsak dan prihajajo pismene in ustne zahteve, da se marksistične strokovne organizacije enostavno razpuste. Mi te zahteve razumemo, ker smo prepričani, da bo tem preje omogočeno delo za delavski stan in za družbo sploh, čim prej bo konec golemu taktiziranju. Marksisti vseh vrst, tudi oni iz JSZ se te nevarnosti za njihove voditeljske pozicije zave-

Markisem-boljševizem pa je za vse narode strup razkrajanja in se ga morajo vsi narodni delavski pokreti enako otepati. ZZZD med Slovenci, HRS med Hrvatji, Jugoras med Srbi imajo skupno nalogo: pobijati marksizem, uničiti njegovo razkrajanje, združevati stan v strnjeno enoto z narodi. Zato se je na veliko razočaranje marksistov vseh barv te dni zgodilo, da je prišlo do pogajanj med Jugoraso in HRSom za preimenovanje plenuma in uprave Delavske zbornice v Zagrebu. Sporazum v tej stvari je dosežen. Obenem pa je bilo med Jugoraso in HRSom dogovorjeno, kako naj bodo urejene ostale socialne delavske ustanove na Hrvaškem tako glede uprave kakor glede službenega osebja.

Mi se iskreno tega veselimo. Z zagrebsko delavsko zbornico in drugimi hrvaškimi delavskimi ustanovami bo ob njihovi izročitvi v roke HRS in Jugoras vzeta jugoslovanski marksistom zadnja postojanka. Padla bo zadnja domača opora. Poslej bo naš marksistični internacionalizem živel še od internacionalnih podpor in ob njih skrahiral.

Za nas je važno, lahko rečemo zgodovinsko važno, da po sporazumu HRSa z Jugoraso vse tri narodne delavske organizacije v državi prihajajo v početje skupnega enotnega delovanja za interese delavskega stanu.

Dobili smo poročilo na zgornji zapisnik, zakaj delavstvo ni upalo glasovati.

Po razgovoru z odposlanecem ZZZD je dalo podjetje nalog svojemu mojstru Z. J., da naj z listki izvede glasovanje, ali se vršijo volitve ali ne. G. šef pa je še pripomnil mojstru, glasovanje naj tako izpade, da se volitve ne vršijo. In res, g. mojster je pred pričetkom glasovanja govoril, da je on zelo dobro poučen, da pri nas ni treba zaupnikov, ker je še majhen obrat, z izgovorom, če se komu krivica godi, naj pa gre sam do g. šefa. Nato se je vršilo glasovanje z listki in rezultat je bil porazen, zato, ker na izjavo g. mojstra ni nihče upal, razen dveh glasovati za volitve obratnih zaupnikov. Da pa je bilo delavstvo nekako primorano glasovati porazno, je tega kriv šef, ker je vsakega delavca, ki je prišel v njegovo pisarno zastopal delavske interese zelo grdo nahrulil, tako, da je vsakemu delavcu nupadel pogum stopiti še pred g. šefa.

Zato se delavstvo ni upalo glasovati za volitve obratnih zaupnikov v tej tovarni, ker se je že vsak naprej bal, da bo pri morebitnih volitvah izvoljen za zaupnika in s tem bi mu že grozila odpoved. Že se je zgodil slučaj v tej tovarni, da je bil odpuščen delavec, ki se je potegnil za svoje zakonite pravice, katere mu pripadajo v slučaju bolezni, da mu mora podjetje izplačati za časa bolezni prispevek po zakonu 219. Velika zasuga vseh intrig v tej tovarni pa pripada L. S.

To so dejstva, radi katerih delavstvo ni upalo glasovati za volitve obratnih zaupnikov.

Toliko v vednost javnosti, kako na prefrigan način podjetniki znajo zapeljati delavstvo v čisto drugo smer.

Slovesna blagoslovitev predvorskega vodovoda

Vas Predvdor in z njo vsa obširna občina je predzadnje nedeljo doživela tako lep praznik, kakor že dolgo vrsto let ne. Blagoslovljen je bil predvdorski vodovod, ki daje vodo Novi vasi, Predvdoru in Bregu in predstavlja krono vsega dolgoletnega, trudapolnega in požrtvovalnega, toda vzajemnega in složnega dela vseh občanov.

Ta uspeh, to važno gospodarsko pridobitev je bilo treba seveda praznovati z vso slovesnostjo. Popoldne ob 4. uri so bile v farni cerkvi litanije. Kmalu na to pa so se poleg domačega in okoliškega prebivalstva, katerega se je nabralo okrog 1000, začeli zbirati povabljeni gostje in oddličniki. Higijenski zavod je zastopal ravnatelj g. dr. Pirc z ing. Kregarjem in delovodjo Marušičem. Iz Kranja sta prišla okrajni načelnik g. dr. Lipovšek in župan g. Česenj z gospo; odzvala sta se tudi župana iz Šenčurja in Golnika. Vse je sprejel župnik g. Sitar.

Zbrana je bila šolska mladina, gasilci, občinski odbor in odbor vodovodne zadrage. Ob tri četrti na pet se je pripeljal g. ban dr. Natlačen, katerega je pozdravil najprej župan, nato pa šolar v družbi dveh deklet. Nato so odlični gostje odšli na slavnostni oder na trgu sredi Predvdora.

Tu je pozdravil g. bana in vse zgoraj navedene gospode poimensko g. župnik kot na-

čelnik vodovodne zadrage. Zahvalil se je banovini in Higijenski zavodu, da sta res po očetovsko skrbela za napravo vodovoda. Da pa bo to vzajemno in vztrajno delo združencov res obrodilo sadove, je treba prositi božjega blagoslova. Nato je g. župnik ob asistenci župnikov iz Kokre in Olševka opravil obred blagoslovitve z vso slovesnostjo. Domači pevski zbor je zapel psalm: „Ako Gospod, ne zida hiše...“ Voda se je natočila iz vodovoda in blagoslovila, nato pa se je s to vodo blagoslovil vodovod.

Zatem je spregovoril g. ban. Čestital je združenom in poudaril v svojem govoru pomen in uspeh združene misli, ki je dosegla tako lep rezultat. Povedal je, da je banovina prispevala k vodovodu din 400.000.—, Higijenski zavod din 126.000.—, ostalih din 236.000.— pa združeni z delom ali denarjem. Bodril je združene in navzoče ljudstvo, naj bo pri vseh gospodarskih in kulturnih delih složno, vztrajno, ker le na ta način se dosegajo uspehi. G. ban je zaključil govor z željo, da bi bili vsi Slovenci med seboj tako složni in vzajemni, pa bomo lahko še veliko koristnega napravili in da bi tudi ostala dva naroda delala z nami složno za našo lepo domovino Jugoslavijo. G. banu in oddličnim gostom na čast se je servirala pri Križnarju mala zakuska, nakar se je g. ban ob 6. uri odpeljal.

Romanje na Sveto goro in Trst

Ker je prvi vlak že zaseden, priglašencev pa je še obilno, bo slednje vozil Goričanov avtobus po isti ceni in pogojih, kot vlak. Da pa bo omogočeno romanje tudi delavcem in namoščenecem, kateri vsled službe v soboto ne morejo od doma, bo odhod avtobusa iz Tržiča v nedeljo 20. avgusta zjutraj ob 2. uri prihod v Gorico, oz. na Sv. goro pa ob 6. uri, tako, da ne bomo slednji zamudili slovesne službe

božje. Po kosilu se odpeljemo v Trst in nato z ladjo po morju. Nazaj grede si ogledamo še postojnsko jamo in bomo ponoči istega dne zopet doma. Poslužite se izredne prilike in pojdite z nami obiskat naše zaslužnjake brate in oglejte si naše morje!

Prijave sprejemata avtopodjetje Goričan, Tržič in Aljančič Franc iz Bistrice pri Naklem.

TEDENSKE NOVICE

Obrtniška tombola

Kakor je že iz naših inseratov razvidno, so dobijki tombole od vstevši sobote, dne 29. julija razstavljeni v gimnazijski telovadnici, kjer si jih naj vsakdo ogleda. Vstopnine ni!

Da bodo obiskovalci razstave mogli koristno združiti s prijetnim, bo v nedeljo dopoldne od 10—12 ure priredilo „Kranjsko glasbeno društvo“ koncert pred gimnazijo v parku.

Vsakega obiskovalca razstave prosimo, naj tudi svoje prijatelje in znance opozori na naše lepe dobijke.

Tovariši obrtniki! Za tombolo namenjene dobijke prosimo, čimprej mogoče oddati v pisarni združenja. S tem boste zelo ustregli pripravljalnemu odboru, ki je z drugimi posli preobremenjen.

Tablice za tombolo naj obrtniki prodajalci, če so jim pošle, takoj zahtevajo nove. Vsi, ki se boste udeležili tombole, dobite karte pri naših tovariših-obrtnikih svojega okoliša. Ker je zanimanje že sedaj ogromno, vam svetujemo, da si tablice pravočasno nabavite.

Kdor se dosedaj ni uverjen o veliki vrednosti naših dobijkov in dvomi o velikopotezni izvedbi naše tombole, naj se na lastne oči prepriča na razstavi, ki mu bo več povedala, kot vsa naša reklama.

KRANJ

Holandski turisti v naših Alpah. Ta teden sta se ustavili v Kranju 2 skupini holandskih turistov, ki so mesto v Dolomite, prišli v naše jugoslovanske Alpe. Napravili so precej večjih in manjših tur in so bili presenečeni nad lepoto naših gora in naše zemlje. Holanci so obljubili, da bodo še prišli k nam in pripeljali še svoje tovariše s seboj. V tujsko-prometnem oziru je to prav dobra propaganda.

Zlet kranjske gasilske župe se je v nedeljo popoldne vršil v Kranju na „Planini“. Zastopstva so poslale vse gasilske čete z Gorenjskega. Prireditev se je udeležilo okoli 3000 ljudi in g. minister Snój. Glavna točka je bil nastop vseh oddelkov, nato so pa za vajo začeli leseno stavbo in jo pogasili. Po nastopu je imel lep govor starešina župe Japelj Pavel iz Slnednika, nato pa so bila razdeljena odlikovanja 19 gasilcem. Končno je spregovoril minister g. Fran Snój, ki je poveljeval moč gasilske organizacije in poudaril priprave ter pomen gasilskega kongresa v Ljubljani, ki bo prihodnji mesec.

Gradbena dela na savskem mostu dobro napredujejo. Desni hodnik mostu je že zbetoniran in plošča napravljena. Sedaj so ploščo pokrili z gramozom in bo počivala 28 dni, predno jo bodo razopazili. Obenem pa bodo pričeli s pripraviljalnimi deli na levi strani mostu.

Kostanji padajo. Kot nekatera znamenja kažejo, bodo le pričeli z deli na Jelenovem klanecu. Zaenkrat so posekali in podrli večino kostanjev na Šavnikovi poti, katero bodo zelo pogrešali, pričeli pa so tudi podirati že izpraznjeno Babičovo hišo.

Popravni izpiti. S 1. avgustom se otvorijo v Kranju novi učni tečaji za dijake srednjih šol, ki imajo popravne izpite. Pouk se bo vršil na meščanski šoli, Tavčarjeva ul. št. 2. Vpisovanje bo v torek 1. avgusta od 10. do 12. ure in od 14. do 16. ure istotam.

TRŽIČ

Izleta kranjske gasilske župe se je udeležila lepa vrsta naših gasilcev iz Tržiškega kota. Bil je tudi vzrok za to. Saj sta bila dva najstarejša člana odlikovana. Slučaj je nanesel celo, da je našima odlikovancema g. Dorniku Jožefu in g. Zupanu Janezu pripenjal odlikovanja delegat gasilske zajednice tržiški rojak Mežek Ivan. Odlikovancema iskreno čestitam!

V Zagrebu je promoviral za zdravnika vsega zdravilstva g. Herbert Hawlina. Za tehničnega inženirja je pa diplomiral v Brnu g. Ervin Perne. Obeh smo Tržičani veselili, jima čestitamo in želimo obilo uspehov v njihovih poklicih.

V Kokovnici se določa meje občinskih posestev. Geometer g. ing. Ivo Petročnik že od 6. t. m. meri na terenu. Rezultate dobljene na terenu bo primerjal s stanjem v mapi, nakar se bodo končno določile prave meje in postavili mejniki. Takrat bodo mejači ponovno vabljeni, da pridejo na lice mesta in povedo svojega mnenja.

Še teden dni nas loči od velike obrtniške tombole, katero prirede agilni obrtniki iz Kranja in sicer v nedeljo, dne 6. avgusta t. l. na Glavnem trgu v Kranju. Krasni dobijki na tej tomboli s svojo razporeditvijo in s svojo kvalitativno izdelavo presegajo vse dosedanje tombole, ki so se že vršile, kajti, stoddostno jim smemo čestitati, posebno onim agilnim obrtnikom, ki so darovali ves svoj trud za tako impozantno tombolo in ostalim obrtnikom, ki so se odločili da bodo vse dobijke tombole izvršili popolnoma sami, ter v njih pokazali svo

svojo strokovno zmožnost, to pa zamore le požrtvovalnost in skupna agilnost članstva.

Kranjski obrtniki so zastavili lep načrt, namreč, postaviti svoj lastni obrtni dom, v katerem bi imele svoje sedeže vse strokovne obrtne organizacije in druge potrebne prostore za pospešitev obrtnega napredka. Zato jih tudi tukajšnji in okoliški obrtniki vzemimo za zgled, kajti započeto idejno akcijo more nuditi le požrtvovalnost, trud in skupna solidarnost.

Zato naj cenjeno občinstvo vsega tržiškega okraja, posebno iz vrst obrtništva že iz spoštovanja do tolikšnega žrtvovanja svojih sotovarišev obrtnikov pridno seže po tablicah za obrtno tombolo, katere prodajajo v Tržiču pri tajniku obrtnega združenja Leop. Valjavca, v trafiki Markič, v pekariji Romih in pekariji Bohorič oba na Glavnem trgu, ter pri Avg. Primožič, mizarstvo v Tržiču, Cerkvena ulica. Tablice so po din 4.— Zato ne zamudite prilike, ki se vam ponuja z obema rokama, da pridete za din 4.— do krasnega dobijka in segajete po njih.

PREDOSLJE

Delavski tabor. Vsa naša okoliška Prosvetna društva, Fantovske odseke, Dekliške krožke in ostale katoliške organizacije obveščamo že danes, da se bo dne 3. septembra popoldne vršil v Predoslju velik delavski tabor, namenjen delavstvu iz kranjske okolice in tudi iz ostale Gorenjske, ki šteje danes že veliko število našega zavednega organiziranega delavstva. Prireditev bo poldnevna in bo ob tej priliki blagoslovljen prapor predoseljške ZZZ.

Ker gre za velike naloge in cilje delavskega stanu, se moramo danes vsi zavzeti svoje dolžnosti, da se ta dan vse gorenjsko delavstvo zbere okrog svojih voditeljev, da manifestiramo vsi kot en moč proti razkrajanju marksistične demagogije, da manifestiramo za enotno, združeno delavstvo in njegovo zmago, za nov družabni red, ki bo temeljil na pravici in ljubezni.

Da pokažemo to našo složnost, skupnost in zavednost, bomo pohiteli dne 3. septembra prav vsi brez izjeme na prvi delavski tabor v Predoslje, iz vse kranjske okolice in vse Gorenjske, ker nas kliče naša dolžnost in naša stanovska zavednost ter korist. Natančnejša navodila bodo še objavljena v časopisju. Bog živi!

Poštni nabiralnik. Na hiši Kuraltove gostilne je obešen star poštni nabiralnik, ki izhaja menda še iz predpotezne dobe, ali pa vsaj iz starih avstrijskih časov. Določim so povsod druge nabiralniki lepo rdeče pobarvani, je naš nabiralnik še stare rumene barve, ki spominja na nekdanje čase, obenem pa je tudi sicer zelo zanimarjen in dela poštne uprave smatramo. Mi vemo, da je pošta zelo donosen vir dohodkov, zato ne bo odveč naša prošnja, naj poštna uprava zrtvuje za nas teh par dinarjev in pušti prenoviti omenjeni nabiralnik. Če pa poštna uprava res nima denarja za to, bomo pa sami zbrali potrebni denar.

6. avgusta 1939

I. velika obrtniška

TOMBOLA
V KRANJU

PODBREZJE

20. avgusta t. l. bo v Podbrezjah pri Podnartu velik tabor tržiškega okrožja ob priliki 30-nice „Prosvetnega društva“. Pokroviteljstvo je blagovolil prevzeti naš narodni voditelj dr. Anton Korošec. Prireditev bo poldnevna in ima tale spored: Ob 6. uri zjutraj v farni cerkvi sv. maša za umrle člane. Ob 13. uri zbiranje v spredov skozi Srednjo vas k cerkvi, v kateri bodo slovesno litanije, nato pa odhod na prireditveni prostor pod starodavnim Taborom. Tu bo zborovanje, nato pa telovadba članov, članic, mladev in mladenk, nakar bo sledila prosta zabava s srečolovom itd.

Prireditev naj bi bila velika manifestacija naše mladosti in našega dela ne le tržiškega okrožja, ampak vse Gorenjske, zato že sedaj iskreno vabimo bratska gorenjska društva, da ta dan prihite v Podbrezje v čim večjem številu. — Pripravljalni odbor.

ŠKOFJELA LOKA

Pretep med sosedi. Mestna občina je del Kamniških parcel razdelila v več delov, katere je dala v najem raznim ubožnejšim strankam, ki so na njih zgradile male lesene hišice. Pred tremi leti so se na Kamničniku na ta način naselile prve tri stranke. Letos pa še nadaljne štiri, med njimi zakonca Arhar Franc

Le krojač zna narediti obleko

kakor more perilo čisto oprati le dobro milo. Terpentinovo milo Zlatorog da gosto belo peno, ki z lahko odstrani vsako umazanijo. Le malo truda - in perilo je snežno belo, prijetno poduhteva in ostane dolgo trčno.

Škofjeloška JNS v razpadu

Škofja Loka 26. julija 1939.

Naše JNS, oziroma njenih visokih glav se prijemlje čimdalje večja nervoza. Zakaj in od kod to? Dobro vemo namreč ti gospodje, da se bližajo tja na zimo občinske volitve. Se pred časom so se bahali, da bodo tokrat temeljito vse pomedli na „rotovžu“. Bahali so se, ker so vendar upali in mislili, da imajo kaj več ljudi za seboj, onih ljudi, ki bi bili zadovoljni z JNSarsko nedelavnostjo v gospodarskem oziru in v oziru vsestranskega napredka našega mesta in v ogromni delavnosti in agilnosti, ko je bilo ob raznih prilikah treba goljufati na vse mogoče načine sedanjo JRZ za glasove in viheteti lič nad njenimi tedanjimi in sedanjimi pristaši. Ko pa je ljudstvo dobilo zopet svobodno besedo je z ogorčenjem pomedlo s takimi ljudmi. A tolažili so se, češ da bodo naši ljudje ravno tako nedelavni in samo politični in nič gospodarski. Toda temeljito so se urežali. Današnji gospod župan je kot župan in kot cestni načelnik pokazal toliko delavnost in požrtvovalnost, da vse to gre že našim JNS sarjem hudo na živce. Že zadnjic smo poročali, da se je neki gospod nekoliko spozabil nad delavci na Grabnu, ko so urejevali kanalizacijo. V petek popoldne pa se je zazdelo gospodarju hiše št. 1 na Karloški ulici, da je nujno potrebno, da se izreče k javnim delom, ki jih vr-

šita občina, cestni odbor in banovina z veliko požrtvovalnostjo v korist mesta in zlasti delavcev, pa tudi drugih, zlasti gostilničarjev, zlasti zato, ker če bo naše mesto lepše urejeno, tem rajše ga bodo posejali tuji. Besed s katerimi je razgrajal po grabnu, ne bomo razkrivali, ker se skoraj bi dejali ne spodobiti. Samo to bi omenili gospodu, da on že davno več nima ne politične in gospodarske moči, da bi on s tistimi, ki jih je imenoval, pometal. To pa vemo, da so ravno tisti pred časom z njimi temeljito pomedli.

Vemo, da gospoda peče vest, ko v 20 letih svojega skoraj bi dejali diktatorskega županovanja ni dosegel za mesto in občino niti desetinko tega, kar je že uspelo doseči sedanji občinski upravi v borih treh letih. Prav ljudno bi vprašali gospoda, kdo je kriv, da nista elektrarna in vodovod last občine. To pa moramo povedati tudi, da se z razgrajanjem ne koristi ne mestu in ne nikomur, koristi se le z resnim načrtnim delom, ki ima pred očmi blagor in korist meščanov in občanov za desetletja naprej. Z razgrajanjem pa se samo slabo tolaži vest in pa kaže zagrizena strankarska nervoza. Sicer pa dobro vemo, da je bil poturica vedno hujši od pravega Turka.

in Marija in Vogrič Franc in Marija kot sosed. Med njimi dalj časa že ni bilo pravega razumevanja. V soboto pa je prišlo do pretepa, iz katerega sta izšla oba Arharjeva vsa krvava in ranjena. Arhar je namreč šel čez parcelo Vogriča. Zato ga je Vogričeva žena opozorila, da tu ni poti, on pa jo je hotel pahnuti preko škarpe. Ona se ga je oprileta, obenem ga je pa s škropilnico udarila po glavi, da se mu je takoj vtila kri. To je videla Arharjeva, ki je, kakor rečeno zelo bojevita, ter je prišla svojemu možu na pomoč. Zgrabila je Vogričev ter jo vrgla ob tla, kjer sta se nato valjali. Ko pa se je klopčič razmotal je Vogričeva vstala ter začela znova obdelovati s škropilnico oba Arharjeva, tako da sta bila nazadnje vsa v ranah in krvi. Mislimo, da bi se zanj stvar silno slabo končala, da jih ni ločil sosed Štajer Jurij. Tako je kot zmagovalka izšla 66 letna ženica, ki je z nekaj poguma temeljito obdelala mnogo mlajša in močnejša Arharjeva zakonca, ki sta oba iskala zdravniške pomoči. Kdo je imel prav, bo pa razsodilo sodišče.

Šport

S. K. Kranj ima redno vsako soboto od 8. do 12. ure ter vsak ponedeljek od 2. do 12. ure zvečer keglanje na dobijke pri „Petrčku“. Prijatelji keglanja vljudno vabljani.

Razpisanih je 8. lepih nagrad, kakor din 1000.—, mosko kolo, vreča moke 00 itd.

Glavni dobijki

za obrtniško tombolo so razstavljeni od sobote, 29. julija v gimnazijski telovadnici.

OGLEJTE SI JIH!

Za 3.— din dobite din 1000.—

V nedeljo 30. julija se vrši v Kranju prijateljska nogometna tekma med S. K. Hrastnik in S. K. Kranj v Kranju. Tekma prične ob 5. uri popoldne.

13. avgusta športni dan „S. K. Kranja v Kranju“, na kar opozarjamo ostala društva. Točen program športnega dne bomo objavili v prihodnji številki.

Cviček

pravi dolenzki, dobite pri Centralni vinarni v Ljubljani, Frankopanska ulica 11.

Kmetijsko šolstvo

Na banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se prične novo šolsko leto začetkom novembra 1939. Šola ima dva oddelka: letno in zimsko šolo. Letna šola traja eno leto, zimska pa dve zimi po 5 mesec. To zimo, ki pride, se vrši l. tečaj zimske šole. Letos se torej sprejemajo učenci v letno in zimsko šolo.

Vsi učenci stanujejo v zavodu (internatu), kjer imajo vso oskrbo. Sprejemajo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kmečkih staršev, ki bodo po končanem šolanju ostali na kmetiji.

Lastnoročno pisane prošnje, kolkovane z banovinskim kolkom za din 10.— je poslali ravnatelju banovinske kmetijske šole na Grmu čimprej, najkasneje pa do 10. septembra 1939.

Prošnji je priložiti:

- 1) Krstni list.
- 2) Domovnico.
- 3) Zadnje šolsko spričevalo.
- 4) Spričevalo o nravnosti, o onih prisilicah, ki ne stopijo v zavod neposredno iz kake šole.
- 5) Izjava staršev (podpora) iz javnih sredstev, morajo priložiti obvezno izjavo (banovinski kolek za din 4.—) staršev ali varuha, da bo njihov sin odnosno varovanec ostal na domači kmetiji, v nasprotnem slučaju pa, da povrnejo zavodu sprejeto podporo iz javnih sredstev.
- 6) Tisti, ki reflektirajo na banovinsko ali kako drugo štipendijo (podpora) iz javnih sredstev, morajo priložiti obvezno izjavo (banovinski kolek za din 4.—) staršev ali varuha, da bo njihov sin odnosno varovanec ostal na domači kmetiji, v nasprotnem slučaju pa, da povrnejo zavodu sprejeto podporo iz javnih sredstev.
- 7) Uradno potrdilo občine:

- 1.) Koliko je posestvo veliko (v ha).
- 2.) Kolikšen je predpis direktnih davkov.
- 3.) Število družine, posebej koliko je še nepreskrbljenih ter event. druge družinske razmere.
- 4.) Koliko redijo konj, goveje živine, prašičev.

Starost najmanj 16 let in najmanj z dobrim uspehom dovršena osnovna šola.

Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratek sprejemni izpit iz slovensčine in računstva. Hkrati se preišče njih zdravstveno stanje po šolskem zdravniku. Mesečna oskrbina znaša od din 300.— do din 75.—, po premoženjskih in družinskih razmerah prosilca in se plačuje mesečno naprej. Prosilci za banovinsko znažno mesto morajo priložiti pod 6) navedeno obvezno izjavo in pod 7) navedeno občinsko potrdilo o velikosti posestva in višini letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer.

Otroške košare

Otroške košare. Pojav, ki danes Slovence najbolj vznemirja, je brez dvoma usihanje življenjske sile slovenskega naroda.

Unija za zaščito otrok je že od vsega začetka opozarjala našo javnost na rapiden padec rojstev v Sloveniji, saj je v teku 20 let ostalo praznih cca. 70.000 žibelk. Ugotovili smo, da je tendenca padanja rojstev pri Slovencih konstantna. S padcem rodnosti pa je v zvezi tudi padec naravnega prirastka, ki znaša v celoti državi 14,44 na 1000 prebivalcev, dočim v Sloveniji samo 9,15. Težko je dvigniti naravni prirastek z večjo rodnošjo naroda. Mnogo lažje je dvigniti naravni prirastek z zmanjšanjem umrljivosti dojenčkov. V tem pogledu bi bilo mogoče pri nas še mnogo napraviti.

V Sloveniji znaša povprečna umrljivost dojenčkov na 1000 živorojenih 126,0; je nižja kot v ostali državi, kjer znaša 147,8. Najnovejše ugotovitve pa so pokazale, da kosi po nekaterih naših krajih med novorojenčki smrt v naravnost ogromnem obsegu. Povprečna umrljivost znaša v nekaterih naših vaseh tudi 280 na 1000 živorojenih. Kje leži vzrok? V prvem letu življenja umre največ otrok radi tega, ker nimajo zadostne in pravilne nege, ker matere nimajo plenice, ne srajčk, ne drugega za nego dojenčka potrebnega materiala. Jugoslovanska Unija za zaščito otrok, sekcija za dravsko banovino se je odločila, da izvede obširno, vsenarodno akcijo za preskrbo dojenčkov. Nabirati hoče kar največ sredstev, da ji bo mogoče opremiti kar največ kočar s kompletnim otroškim perilom. Te kočare se bodo dajale onim kmečkim in delavskim materam, ki nimajo toliko sredstev, da bi si za svojega novorojenčka mogle nabaviti najpotrebnejše. Razdeljevanje kočar se bo vodilo ob strokovnem sodelovanju „Zavoda za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani“.

Uverjeni smo, da bo naša javnost pravilno razumela namen in važnost te nabiralne akcije in se ji v polni meri odzvala. Kdor koli bi hotel kaj prispevati, naj pošlje na naš ček, račun št. 13.882, ali pa na naslov: Jugoslovanska Unija za zaščito dece v Ljubljani, Gosposvetska cesta 2/II.

Gospodarstvo

Nevaren škodljivec naših žitnic — žitni rilčkar.

Te dni se je zglasilo v naši pisarni par posestnikov s prošnjo za navodila, kako zatreči v žitnih kaščah (žitnicah) nevsječnega škodljivca „žitnega hrošča“ rilčkarja, ki po svojih ličinkah izjeda zrnje in ga tako obžre, da čestokrat ne ostane drugega kakor luščina.

Inž. Simonič glede zatiranja hroščev priroča:

„Najtemeljite jih (hrošče namreč) moremo uničiti poleti tik pred zetvijo, ko imamo najmanj žita v shrambah. Tedaj znosimo žito v sadno sušilnico, ali krušno peč takoj potem, ko smo vzeli iz nje kruh. Temperatura znašaj vsaj 50 stopinj C. Za semensko žito ne sme biti temperatura višja kot 50 stopinj C, ker bi trpela kaljivost zrnja. Če pa segrevamo staro žito, ki ga ne bomo več rabili za seme, je

bolje, da je vročina v peči oziroma sušilnici dosti visoka, da s tem zanesljivo pomori hrošče. Ker živi hrošč poleti skoro le v žitnih kupih ga na ta način dobro zatremo. Pomniti pa je treba, da ne sme ostati v žitnici ali v zaboju prav nič žita. Nato razkužimo še shrambe. Stene in trame pobelimo z močnim apnenim beležem, pod in zaboje pa umijemo z močnim lugom. Obenem operemo vse vreče v lugu. Ako je škodljivec posebno trdovratna, je najbolje, da žitnico za eno leto popolnoma izpraznimo in jo temeljito razkužimo.“

K priporočilo inženirja Simoniča pripominjam, da je po rilčkarju napadeno in močno okuženo zrnje mogoče prav uspešno razkužiti tudi z žveploogljikom. Tega je dobiti v vsaki lekarni ter je pri njegovi uporabi postopati prav previdno. Tozadevna pojasnila je dobiti pri okr. kmet. referentu. Razkuženje žitnic pa je še uspešnejše kakor z apnenim beležem in lugom (ki je sicer najcenejšel) izvesti s tekočino „Grodyl“, ki je tudi strupena in s katero je prav tako ravhati previdno. Posestnik Hvastit iz Brega bo sedaj preizkusil to sredstvo ter bo o uspehu poročal. Naravno je „Grodyl“ precej draga snov, ker stane 1 kg preparata v lekarni okrog 40 din.

Kakor je glede vsake bolezni in vsakega škodljivca boljše in učinkovitejše, da preprečujemo njihov nastanek in razmnožitev, tako je tudi glede žitnega rilčkarja najboljšel, da skrbimo, da se sploh ne pojavi v naših kaščah in, če se že pojavi, da oviramo njegovo razmnožitev.

Tozadevno priporočila navedeni strokovnjak: „Če ga opazimo (hrošča namreč), ga začnimo z vsvo doslednostjo zatirati. Posebno je treba paziti na tuje vreče, kadar žito kupujemo ali zamenjujemo. Žitnica bodi kolikor mogoče čista in zračna, ravnotako skrbimo za snago tudi v zabojih, če vanje spravljamo žito. Gladek pod in od vseh strani zazidana žitnica nudi rilčkarju veliko manj skrivališč kakor podstrešno tramovje, ki ga poleg tega ne moremo nikdar tako močno razkužiti kakor zid.“

Rilčkarja zelo moti pogosto premetavanje in vejanje žita, ker je rad na gorkem in v miru, kar najbolj vidimo v tem, da ga na vrhu kupa le redkokdaj opazimo, ker se zarije v notranjost. Premetavanje in zlasti vejanje je posebno koristno pozimi in pa julija in avgusta mesca, to je takrat, ko ima škodljivec obliko razvitega hrošča.“ W.

Dražbe gramoza

Dražbe gramoza pri okrajnem cestnem odboru v Kranju.

V ponedeljek dne 31. julija 1939 ob 10. uri dopoldne v pisarni okrajnega odbora se vrši dražba za dobavo porfirnega gramoza na banovinske ceste I/3 (Kranj—Jezerško), II/7 (Kranj—Moste—Kamnik), II/112 (Kranj—Kokrica—Goriče), II/115 (Naklo—Kokrica—Senčur), II/114 (Kokrica—Preddvor).

V torek, dne 1. avgusta 1939 ob 9. uri dopoldne v pisarni okrajnega cestnega odbora se vrši dražba za dobavo gramoza za banovinske ceste I/3 (Kranj—Jezerško), I/4 (Kranj—Suha—Škofja Loka), I/7 (Kranj—Moste—Kamnik),

II/111 (Križe—Trstenik—Preddvor od km 6.300—15.615), II/112 (Kranj—Kokrica—Goriče), II/113 (Naklo—Kokrica—Senčur), II/114 (Kokrica—Preddvor), II/115 (Visoko—Trboje), in subvencionirana obč. cesta Tenetiše—Trstenik.

V sredo, dne 2. avgusta 1939 ob 9. uri dopoldne v pisarni okrajnega cestnega odbora se vrši dražba za dobavo gramoza na banovinske ceste II/116 (Visoko—Cerklje—Komedla—Moste—Mengeš), II/117 (Senčur—Trata—Adergas), II/118 (Kranj—Trboje—Smlednik—Tacen), II/119 (Labore—Mavčiče—Medvode), II/120 (Kranj—Besnica), II/121 (Suha—Jeperča—Smlednik—Vodice—Moste), II/126 (Cerklje—Vodice—Tacen) in železniška dovozna cesta na postajo Kranj.

V četrtek, dne 3. avgusta 1939 ob 10. uri dopoldne pri II. podnačelniku okr. cest. odbora g. Fencu Rudolfu v Trzinu se vrši dražba za dobavo gramoza za banovinske ceste II/109 (Radovljica—Podnart), II/110 (Tržič—Bistrica—Begunje), II/111 (Križe—Trstenik—Preddvor od km 0.000—6.500), železniška dovozna cesta na postajo Tržič in subvencionirana obč. cesta Bistrica—Kovor—Podnart.

IZLETI

Od 12. do 13. avgusta z avtobusom v Gorico, Sv. Goro, Dobrod in Trst. Vožnja in potni list din 140.—

Od 13. do 15. avgusta na Veliki Klek (Grossglockner) din 250.—

Od 14. do 15. avgusta na Sv. Višarje din 75.—

Prijavite se v Izletni pisarni M. Okorn, Ljubljana, Frančiškanska. 3 ali pa: Stanko Umnik, Predoslje 70, telefon 74.

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača D. 0/50. Najmanjši znesek je 8 D.

Važno! Modroce, otomane, spalne divane i. t. d. izdeluje solidno in po nizki ceni BERNARD MAKS, tapetnik Na skali 5 (v hiši g. Šipica).

Dober krojaški pomočnik, ki zna igrati pri godbi dobi stalno službo. Naslov v upravi lista.

Kamenje za zidanje se prod. Zupnišče Vele-sovo, p. Cerklje, Gorenjsko.

Štedilnik rabljen dobro ohranjen se poceni prod.

Katera dobra šivilja bi sprejela učenko. Naslov je poslati na upravo „Gorenjca“.

Veliko lepo posestvo za ceno din 40.000 je na prodaj v Savinjski dolini. Več se poizve v upravi „Gorenjca“.

Mirna stranka išče dvosobno stanovanje v mestu ali na Planini za mesec oktober. Naslov v upravi „Gorenjca“.

Išče se eno ali dvosobno stanovanje s t. septembrom po možnosti v bližini mesta. Naslov v upravi „Gorenjca“.

Odda se lepo, novo sončno enosobno stanovanje s kuhinjo.

Odda se lepo trisobno stanovanje. Naslov v upravi „Gorenjca“.

Odda se opremljeno stanovanje s kuhinjo. Naslov v upravi „Gorenjca“.

Prodam omaro za jedila primerna za podstrešna stanovanja. Naslov v upravi „Gorenjca“.

Iščem služkinjo pridno in pošteno, ki je zmožna nekoliko šivanja in kuhe.

Novo preprogo; 3x2, m težko 17 kg ugodno prodam. Kopaliska 5, Kranj.

Izgubil se je mlad pes, nemški ovčar. Dotični h kateremu se je pes zatekel, naj to javi upravi „Gorenjca“.

Krasno opremljena soba z 2 posteljama, v Koriškem predmestju se odda s 1. avgustom, ali t. septembrom. Posebni vhod, predsoba, kopalnica in vrt. Vprašati v uredništvu. Istotam lepo opremljena soba z 1 posteljo.

Prodaj:

Prometno gostilno v Kranju za din 550.000.— potrebno samo din 100.000.—

Več stanovanjskih hiš v okolici Kranja od din 30.000.— dalje.

Več stavbnih parcel v Kranju.

Več manjših in večjih kmečkih posestev s najem.

Dobi se srednje dobro vpeljana gostilna v Kranju.

Prodajalci! Izročajte v prodajo vaše hiše itd. pri meni. Uspeh je mnogokrat!

L. Rebolj, Kranj.

V Gorenjski oblačilnici v Kranju, dobite najtrpežnejše modne, športne in delovne obleke itd. — — Kot krojača bova postregla najbolje in najceneje. — Se priporočava Čenčič Štefan in Kozelj Franc

Gospodinje — uradniki — delavci
POZORI POZORI
OTVORITEV
mlekarne z zajtrkovalnico
in
trgovine z mešanim blagom
v soboto, dne 15. julija
BIZJAK - KRANJ
Tyrševa cesta št. 14. (pri novi šoli)

Mimica Zagorska:

26

Marija Taborska

(Zgodovinska povest iz dobe turških časov.)

(Dalje.)

Navzlic temu je Kranjska trepetala od pričakovanja. Na vrhovih gora so spet čakale grmade suhega dračja in možje so čuvali dan in noč, kdaj bo od juga zagorel krvavi svit, ki bo znanil vsega gorja največje gorje. Po vaseh so bili določeni hitri sli, ki so imeli jezdit od vasi do vasi in opozarjati ljudi, naj se spravijo na varno. Meščani so popravljali obzidja, tolkli so luknje in jih predelovali v strelne line, kopali so podzemeljske rove in skrivališča, hišam so okovali vrata z debelimi železnimi ploščami. Taborem so popravljali obzidja in pozidavali nove, graščinski so kopali järke, v katere se je moglo napeljati vodo iz grajskih ribnikov, popravljali so vzdigne mostove in spravljali orožje v trdne stolpe in velike orožarne. Vse to je kazalo, da se bliža turški vpad, strašnejši, kakor kateri koli doslej.

Po deželi so hodili ljudje, iz tujih krajev so bili in govorili so tako, kakor da bi prišli prav iz turške zemlje. Ti so govorili, da se bliža turški vpad. Ljudem je bilo znano le to, kar so jim ukazali oklicati deželni stanov in so ugovarjali:

„To ni res, to ni mogoče! Turki so se naveličali vojske, siti so krvi, turški sultan je ukazal, da se v njegovem kraljestvu ne sme noben meč več zmočiti v krvi, razen če bi ga kdo napadel in prisilil, da brani svoje življenje, čast in lastnino.“

Tujci pa so vedeli drugače in so pripovedovali:

„Sultan noče vojske, njegovi podaniki pa nočejo miru. Janičarje, slovenskih mater turških sinovi, nočejo iger in zabave, krvi so žejni, prave krščanske krvi se jim je zahotelo. Begi in age ne morejo več piti vina, v krvi kri-

stjanov bi se radi vkopali, nalokali se je do sita. Begi in age kličejo svoje vojake s čardakov. Turški kovači kujeje noč in dan handžarje in jatagane kalijo jih v jeklo. Muftiji molijo nad njimi zarotilne molitve. Preden bo listje oraneno, bodo turški konji hrzali po teh poljih.“

Glasniki pa so šli dalje, preplašeni ljudje so se križali in glasno tožili za njimi.

„Ti sveti, vsemogóčni Bog se nas usmili! Prizanesi svojim hlapcem, ne udari jih s strašnim bičem turške sile.“ Vzbujali so se stari žalostni spomini in ljudje so jeli tožiti:

„Morda pride moj lastni sin pobijati rojake. Morda nam bo on sam zažgal streho rodne hiše.“

„Kje je moja hči? Bog ve kam so jo prodali za sužnjo, kako so ravnali z njo?“

„Meni so ubili ženo, kletit pesjani!“

„Rano imam na prsih, Turki so mi jo zadali.“

„Hišo so mi požgali, odnesli denar, ubili brata, vzeli otroke!“

„Prokleti! Prokleti!“ se je glasilo, kakor odmev iste misli. In ena misel jim je bila skupna, tudi to so šepetala vsa usta:

„Prizanesi nam, o Gospod!“

„Zdaj so pa začeli šepetati še nekaj drugega, nekaj, kar je vzdrnilo vsvo deželo. Od ust do ust je šlo.

„Večni romar hodi po naših krajih!“

V vsej Kranjski ni bilo koticčka, kjer bi ne govorili o večnem romarju. Na Notranjskem in Gorenjskem ga še nihče ni videl, z Dolenjskega in Stajerskega so prihajale čudne govornice o njem. Ko je Jezus nesel križ na Kalvarije, je hotel počivati pred hišo bogatega Juda, ta pa ga je surovo pognal. „Le pojdi, tesarjev sin, le pojdi dalje.“ Tedaj je Jezus povzdignil oči v nebo in je odgovoril Jude: „Pojdi dalje ti!“ Jud Ahasver je tedaj začutil v roki popotno palico, ki je ni mogel več izpustiti. V palici je bila čudna moč. Vlekla je Ahasverja, vlekla ga za seboj, naprej in naprej. Zdaj hodi po svetu. Vse dežele pozna, jezike vseh

narodov razume in govori. Obleka mu je raztrgana, truden je do smrti, a ustavi se ne more, nikjer ne more počivati. Kakor hitro se nasloni, da bi počival, ga zgrabi tajna moč in ga žene naprej. Tisoč štiri sto let in več že potuje, od velikega petka neprestano potuje. Ljudje so se pripovedi čudili in strah jih je bilo.

„Pa kdaj bo konec njegove poti?“ so povpraševali.

„Nikoli, nikoli. Do sodnega dne bo romal.“ se je čulo povsed.

Čudili so se, kako da ne obnemore, ne umre kje ob cesti, če je do smrti truden. Toda ne, on ne more umreti, nikdar ne bo umrl, ker ga preganja prokletstvo božje. Po Dolenjskem in Stajerskem je že hodil. Ljudje so zapirali vrata pred njim, on pa je prišel v hišo skozi zaprta vrata. Vstal je sredi hiše, kakor bi bil vzrzel iz tal. Potem je sedel na klop k peči, palice niti za hip ni odložil, kakor bi mu bila priraščena v roki. Če so mu ponudili jedi in pijače, je jedel in pil, pred jedjo ni molil in tudi prekrizal se ni. Govoril ni, tudi na vprašanja ni odgovarjal. Navadno ga ljudje niso mnogo spraševali in umikali so se pogledu njegovih oči, ker je v njih živel vera, da mora umreti vsak, kdor se sreča z njegovimi očmi. Kakor je prišel tako je tudi odšel, izginil je, da ljudje sami niso vedeli kod in kdaj.

Nejstarejši, tudi stoletni ljudje niso pomenili, da bi bil kdaj Ahasver obiskal te kraje. Čuli pa so še v mladih letih pripovedovati, da je gorje deželi, katero običe. Nesreča gre za njim, ker se ga drži prokletstvo Kristusovo. Prokletstvo troši povsed, kamor ga zanese trudna noga.

To so govorili o njem in tako so se ljudje bali vseh popotnih in beračev, ker so v vsakem videli Ahasvera.

Naposled je večni romar prišel tudi na Gorenjsko. Ustavil se je na domu svobodnjaka Vilibalda.

Lep večer je bil, ko je prišel. Nihče izmed Vilibaldovih poslov ni mogel reči, da ga je videl prihajati k hiši. Ko so prišli v večjo, je sedel na ognjišču ob tleči žerjavici.

(Dalje prihodnjic.)